

Forchhammer: Det er de Yttringer, der saldt fra det ærede 11te kongevalgte Medlem (Piebe), der have bragt mig til at bede om Ordet. Han gjorde den Betragtning gjældende, at Tyndets Forhold til Herstabet saa nært som muligt burde ligne et Familieforhold. Deri maa jeg naturligviis fuldkomment give ham Ret, og enhver Bestræbelse, der gaaer ud derpaa, vil ogsaa jeg fremme ved alle de Midler, der staae til min Raadighed; men hvorledes dette Lovforslags Vedtagelse i allermindste Maaade skulle kunne bidrage til at skabe et saadant Familieforhold, og hvad det overhovedet har med denne Sag at gjøre, er mig fuldstændigt gaadefuldt. Det er nemlig aabenbart, naar vi komme til de lidt høiere Classer af Tyende, s. Ex. Lærere og Forvaltere, at der i Reglen i en ganske anden Grad bestaaer et Slags Familieforhold mellem disse Classer af Tyende og deres Herstab, og det uagtet vi netop der ikke have Contractforholdet udvirket gennem Skudsmaalsbøger, som vi have ved det lavere Tyende. Jeg kan altsaa ikke see Andet, end at dette snarere maatte bevise det Modsatte af det, som det ærede kongevalgte Medlem vilde. Jeg skal ikke nærmere gaae ind paa Spørgsmaalet om Tyndelovens Bestemmelser om Skudsmaal fra Tyndets Standpunkt; men jeg vil, -idet jeg ogsaa forsaavidt griber et Ord, som det ærede kongevalgte Medlem udtalte, engang betragte nærværende Sag fra Herstabet's Standpunkt. Jeg vil da spørge de ærede Medlemmer, om de ved at gennemgaae en Skudsmaalsbog, i det Hele faae et sandt og rigtigt og, jeg kunde tilføie, et individuelt, bestemt og personligt Billede af det paagjældende Tyende, og om de ikke, ved at gennemgaae 20 Skudsmaalsbøger, væsentligt ville komme til den Anskuelse, at disse 20 Tyender dog ligne hverandre overmaade meget, medens de, hvis de gjorde sig bekjendt med disse Tyender i det praktiske Liv, i Virkeligheden vilde finde, at de vare ganske overordentligt forskjellig. Det næste Spørgsmaal, som jeg vil gjøre de Herrer, er, om det ikke

vil gaae de Fleste af dem som mig, at de, naar de skulle fæste et Tyende og see en Skudsmaalsbog, hvori der er et ugunstigt Skudsmaal, ville sige: „Det Tyende ville vi ikke have“, medens de, naar de see et gunstigt Skudsmaal, ikke derfor omvendt sige: „Det Tyende ville vi have“, men da kun sige: „Med Hensyn til det Tyende ville vi undersøge Sagen nærmere.“ De ville saaledes komme til det Moment, der altid vil gjøre sig gjældende, nemlig det reent personlige Spørgsmaal; de ville, saavidt muligt, spørge vedkommende Tyendes tidligere Herstab, hvorledes det har været, og de ville derigjennem søge at komme til det, som jeg sagde, at der altid mangler gennem Skudsmaalene og Skudsmaalsbøgerne, nemlig den individuelle særlige Vedkommelse af Sagen. Saaledes stiller Forholdet sig i det Mindste meget bestemt for mig, naar der er Spørgsmaal om at læse en Skudsmaalsbog. — Jeg kommer dernæst til den anden Side, hvorfra vi ogsaa maae betragte Sagen, naar vi skulle stille os paa Huusbondens Standpunkt, det er, hvorledes Forholdet stiller sig, naar man skal skrive et Skudsmaal. Og saa med Hensyn hertil vil jeg spørge de Herrer, som have været i et saadant Tilfælde, hvad de sagtens Alle have været, om ikke Enhver af dem har følt en meget uhyggelig Stemning ved at skulle indføre et Skudsmaal i en Skudsmaalsbog. Jeg vil ikke her, hvad der fra flere Steder er blevet gjort gjældende, tale om den almindelige Følelse af det Nedværdigende, der er i at skulle gjøre det. Det vil jeg aldeles lade udenfor Betragtningen, men jeg vil med Hensyn til det, som kommer den, der skal skrive et Skudsmaal, personlig ved, nemlig at skrive Sandheden, spørge, om det ikke er gaaet dem Allesammen saaledes, som jeg maa tilstaae, at det er gaaet mig, at jeg vel har ønsket at give en bestemt Erklæring, men at jeg dog altid har endt med det Samme: „tro og stikkelig“ eller noget lignende. Jeg har hermed betragtet Sagen fra Huusbondens Side, og jeg kan ikke nægte, at det fra denne Side forekommer mig ubetinget at ville være en Fordeel